

בזכות משלוח מנות / סיפרו: חיה בר יצחק, עדנה קרמר

מעשה ביהודי שגר בעיר מזיבוז' שבמדינת פולין, ולו אישה וילדים הרבה. היה האיש עני ואביון, ולא עלה בידו לפרנס את בני ביתו.

לפני חג הפורים שמע העני כי הרב הקדוש, הבעל-שם-טוב, רבם של החסידים, עומד לשוב לעיר ולערוך בה סעודת פורים. ידוע היה כי דלתו פתוחה בפני כל יהודי: עני כעשיר ועם-הארץ כתלמיד-חכם. נאנח היהודי בלבו וחשב: "מה משתוקק אני לבוא לסעודת הפורים של הבעל-שם-טוב, ליהנות מזיו פני הצדיק, לשמוע מפיו את קריאת המגילה ולזמר ולשמוח עם קהל חסידיו. אך כיצד זה אבוא לסעודת פורים וידי אינה משגת להביא לצדיק משלוח מנות?"

בבוא החג גברה בלבו הכמיהה לראות את הבעל-שם-טוב ויהי מה. הלך לאופה וביקש ממנו: "אנא, תן לי אך הפעם אוזני-המן ומיני מאפה של פורים, אף שאין בידי עתה לשלם לך בעבורם. מבטיח אני שאשיב את החוב כשאך תשיג ידי." נאות האופה לתת בידיו שתי אוזני-המן בלבד. נטל העני את אוזני-המן שקיבל, את האחת צרר במטפחתו כדי להביאה לבני משפחתו, ואת השנייה הניח בזהירות על צלחת, להביאה כמשלוח מנות לבעל-שם-טוב.

בבואו אל הבעל-שם-טוב ראה יהודים רבים באים ונאספים, כל אחד מהם נושא משלוח מנות מהודר שבמהודר, שהוכן במיוחד לאיש הקדוש, וכולם נדחקים להקדים ולהגיש לו את מתנתם.

התבייש העני במתנתו ותפס את מקומו כאחרון הקרואים. בעמדו מול הבעל-שם-טוב השפיל עיניו והושיט לו את הצלחת באמרו: "מצטער אני, רבי, שהבאתי לך משלוח מנות זעיר, אך הימים קשים," ובסיימו נאנח מעומק לבו.

התבונן הבעל-שם-טוב בעני, נטל מידו את מתנתו והודה לו באמרו: "יודע האל את גודל מתנתך, ומי ייתן ותזכה בשנה הבאה להגיש משלוח מנות של פורים כאוות לבך."

בתום סעודת פורים יצא האיש ופנה לביתו. בלכתו עדיין התנגנו באוזניו פסוקי המגילה ששמע מפי הבעל-שם-טוב, והיה שר ומזמר אותם ולבו מלא שמחה.

ובבית שורה העצבות. בשנה זו לא זכו בני ביתו לטעום טעמו של חג הפורים. נכנס העני לביתו, בירך את משפחתו ומיהר להוציא את אוזן-המן. חילקה בין בני הבית והחליט לספר להם כיצד זכה לראות את הבעל-שם-טוב ולדבר עמו. מתוך שהיה

מספר, החל מזמר מזמירות החג ששמע מחסידי הבעל-שם-טוב. ובני הבית
נדבקים בהתלהבותו ומצרפים את קולם. היו הקולות גוברים ועולים, ורוח החג
שורה על הבית. 30

והימים ימי אדר, ימי חורף. באותו לילה התחוללה בחוץ סופת שלגים. הרוח
שרקה ופתיתי שלג נחו בכבדות על חלונות הבית. לפתע נשמעו דפיקות בכבדות על
הדלת, וקול איש קורא מבחוץ הגיע לאוזני החוגגים. נבהלו בני הבית, והאישה
לחשה לבעלה: "אל נא תפתח את הדלת, הלוא רק גזלנים ופורעים משוטטים
בלילה שכזה." 35

אך היהודי לא שעה לדבריה ואמר: "מי יודע אם אין הצועק אדם קופא מקור
הזקוק לעזרתנו," ובדברו פתח את הדלת.
אל הבית פרץ איכר גוי כפוף-גו, מטה עבה בידו, והוא מכוסה פתיתי שלג ומרעיד
מצינה. 40

"יהודי, חוס עליי והצל את נפשי," קרא האיכר. "שודדים התנפלו עליי בלכתי
ביער. נמלטתי מידם בכוחותיי האחרונים, והם דולקים בעקבותיי. אנא, הסתירני
בביתך."

על אף הסכנה שבדבר הכניס היהודי את האיכר לביתו, הושיבו להתחמם ליד
התנור ואף הלינו על מצע נוח שהכין למענו. 45

עם שחר נפרד האיכר מבעל הבית וטרם צאתו אמר: "בעת שחמקתי מן השודדים
עלה בידי להטמין את כספי ביער. ירא אני להוציאו עתה. מבקש אני כי לאחר
שתחלוף הסכנה, תלך ליער, ושם, במוצא הנחל, תראה שלושה עצי אשוח ניצבים
בשורה ישרה. גש אל העץ השלישי, חפור עד עומק שורשיו, ומה שתמצא – שמור
בביתך." 50

כעבור ימים מספר מילא היהודי את בקשת האיכר. חפר עד שורשי העץ השלישי
ובין שורשיו מצא תיבת ברזל חלודה. הביאה לביתו, הניחה וחיכה לשובו של
האיכר.

חלפו יום, יומיים, שבוע, שבועיים, חלפו חודשיים, והאיכר איננו. יצא היהודי אל
הכפר לחקור ולדרוש, אך אין איש יודע ואין איש מכיר. נעלם האיכר כלא היה. 55
משחלפה שנה והאיכר לא הופיע, אמר היהודי בלבו: 'אפתח את התיבה ואולי
אמצא בה סימן או רמז למקום בעליה'. כשפתח היהודי את התיבה, נדהם לגלות
כי מלאה היא עד שפתה במטבעות כסף וזהב. בתחתית התיבה מצא העני פיסת
קלף ועליה חקוקת המילים:

”קבל גמול על רוחב לבך.

60

תתברכו בו אתה ובני ביתך.”

הבין היהודי כי לא איכר התארח בביתו באותו ליל פורים, אלא אליהו הנביא הזכור לטוב, שנענה לברכת הבעל-שם-טוב.

הפך העני לעשיר גדול, אך מעולם לא שכח את ימי עוניו. פרע את חובו לאופה ביד נדיבה, וידו הייתה פתוחה למתן צדקה לעניים ולאביונים. ובעיקר נהג לשמחם במשלוח מנות, שאותו היה שולח לביתם מדי שנה בשנה כל ערב פורים.

65